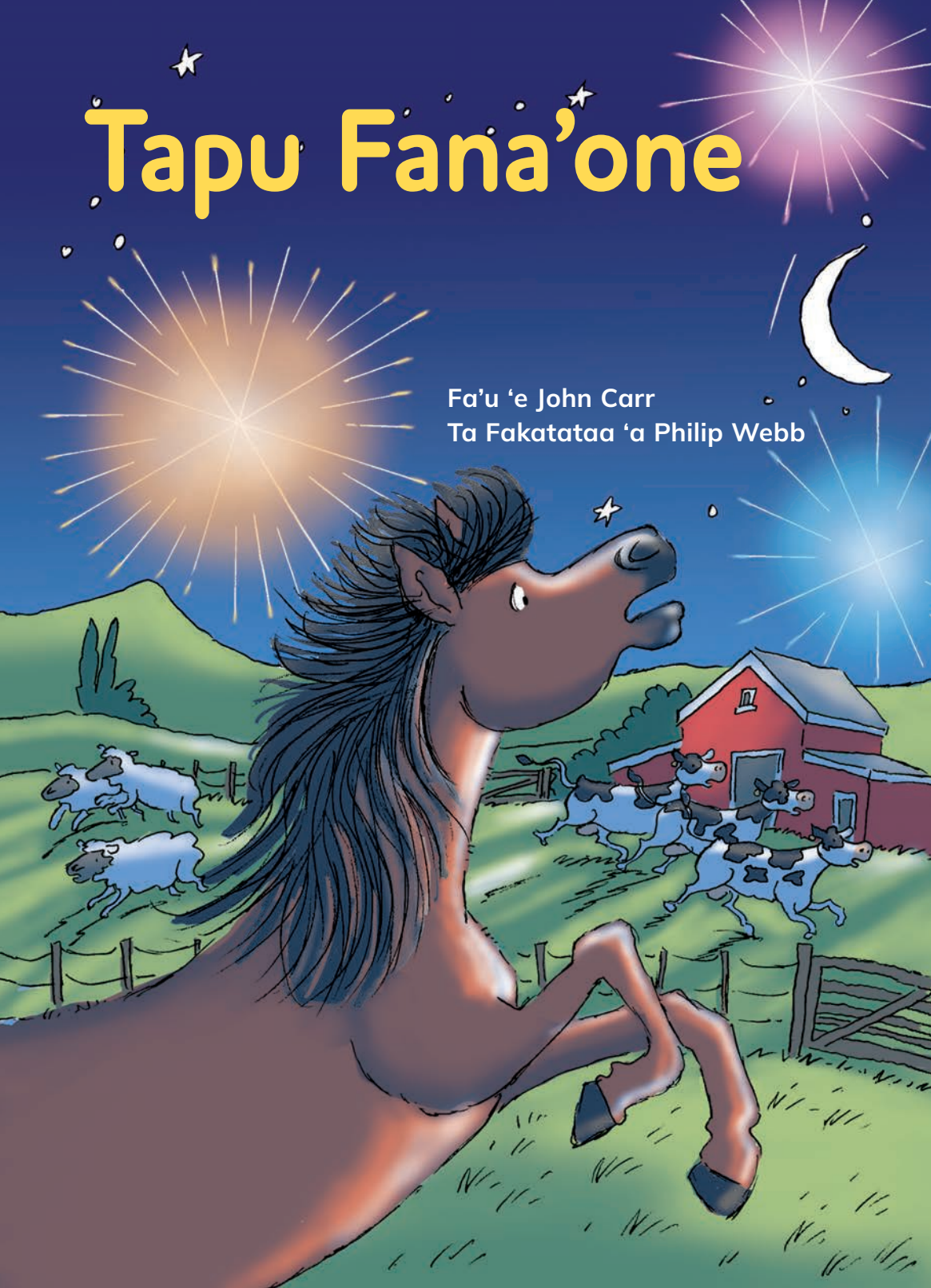

Tapu Fana'one

Fa'u 'e John Carr

Ta Fakatataa 'a Philip Webb

‘Oku ma’u ‘a e ngaahi naunau tokoni fakafaiaiko moe ngaahi ngaue fekau’aki moe laukonga ‘i he:
spca.nz/schools

Tapu Fana’one

© 2022 Society for the Prevention of Cruelty to Animals Education, Auckland, New Zealand

Published by Wendy Pye Publishing Limited for SPCA Education

Text by John Carr

Illustrations by Philip Webb

ISBN: 978-1-99-102064-2

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopy, recording or any information storage and retrieval system, without permission in writing from the publishers.

Distributed in New Zealand by SPCA

50 Westney Road, Mangere, Auckland 2022

Replacement copies can be purchased from: spca.nz/storybooks

Printed in China through Colorcraft Ltd, Hong Kong.

10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

This Tongan edition was published in 2025. We thank the Ministry for Pacific Peoples, whose support made this possible.

Tapu Fana'one

Vahe 1

Na'e fakafokofā pe 'a e mavahe 'a e longonoa 'o e pō 'i he ongo mai 'a e fu'u ongo longoa'a pea ā 'a e lanu kehekehe 'i he langi. Na'e fu'u longoa'a 'a e fakapaa longoa'a, kuo punakaki ai 'a Sammy 'i he'ene ilifia.

Na'a ne fanongo atu ki he fiefia 'a e kakai 'i he mama'o. Ka na'e fie hola 'a Sammy ia. Na'a ne lele fakavavevave atu ki he matapa 'a ia na'e fa'a ha'u ai 'a Shiloh ke fafanga ia, polosi hono fulufulu mo na va'inga. Ko e tokotaha ia na'a ne sai'ia taha ai. Na'a ne fiema'u 'a 'ene le'o fakanonga mo 'ene milimili he taimi ni.

Ka na'e 'ikai ke 'i ai 'a Shiloh ia pea 'oku mapuni mo e matapa. Na'e tatangi mai 'a mapu mei he mama'o pea muimui mai moe fo'i pahuu le'o lahi faka'ulia he langi. Ne fakamanavahe 'eni kia Sammy 'o ne lele 'osi ai he tafa'aki 'e taha.

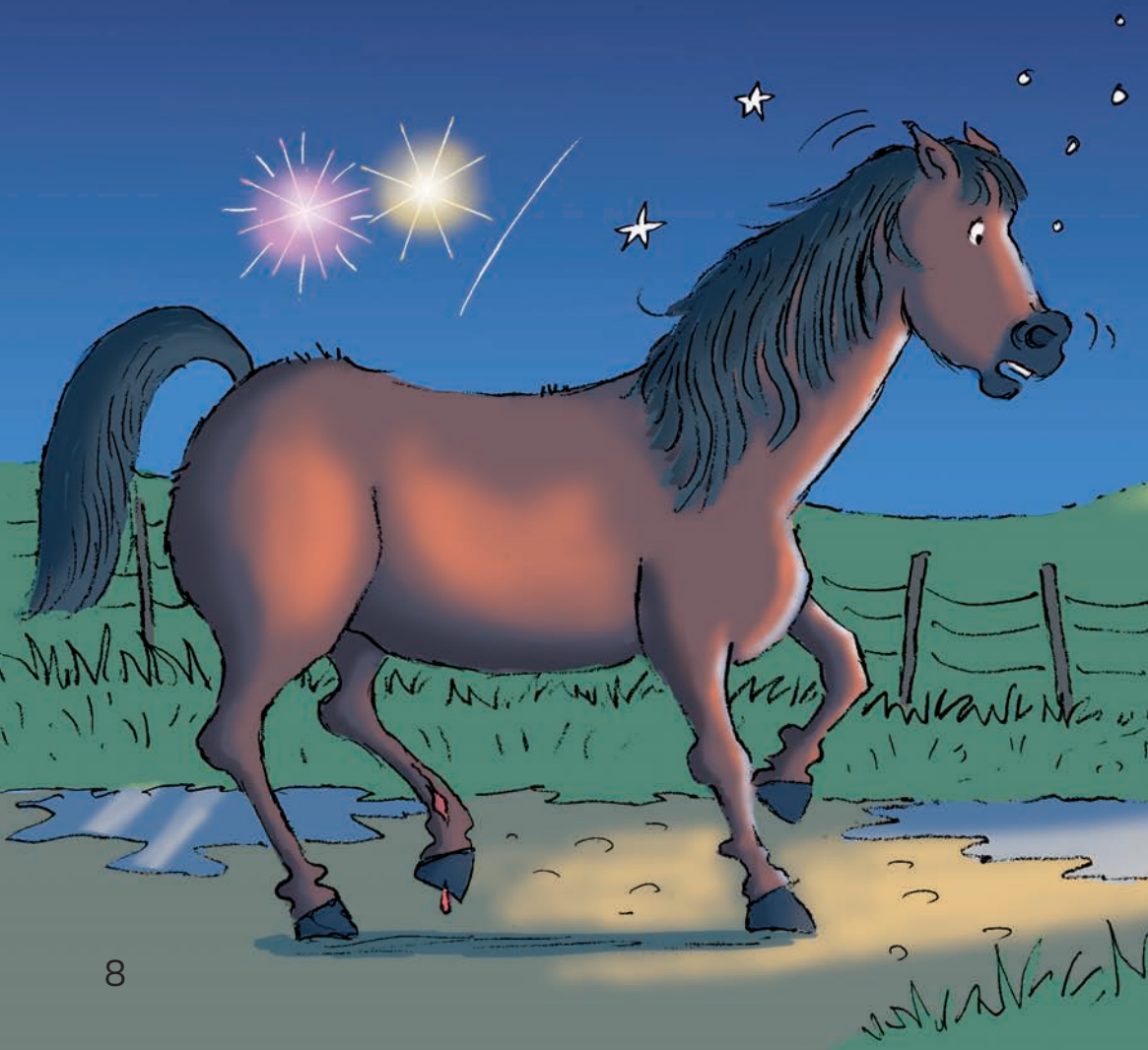
Na'e toe pā e maama 'o maamangia mai 'a e 'a na'e lele atu kiai 'a Sammy. Kuo ngoto ai 'a hono va'e 'i he kelekele 'i he'ene lele atu. Na'e fa'a anga maheni pe 'a Sammy he fa'a hetolo ka 'i he taimi 'aho pe pea mo heka 'a Shiloh 'i hono tu'a. Ka na'e te'eki ke puna fakalaka ia ha fu'u 'a ma'olunga pehe ni ki mu'a ka kuo pau ke puna ia. 'Oku ne fie mavahe ia mei he longoa'a.

Na'e puna fakalaka atu 'a Sammy he fu'u 'a ma'olunga. Ka na'e tau 'ene va'e mui 'o toho he loto 'aa. Pea ne to atu he musie 'i he tafa'aki 'e taha.

Ne ki'i ninimo pea ne kei ilifia pe 'o ne tu'u fakatovave hake 'o ketu atu ke 'alu mama'o mei he fakapā mo e takemo 'a e maama. Ne 'ikai fuoloa kuo kamata ke molia atu 'a e longoa'a. Kuo ne fanongo ki he le'o 'a 'ene lue. Kuo hange 'oku 'ave ia 'e he hala mei he fakatu'utamaki. Fakafokifa ange pe kuo 'asi mai 'a e maama kakaha 'e ua mei he ki'i mo'unga 'oku ha'u hangatonu kiate ia. Tu'u ma'u 'a Sammy.

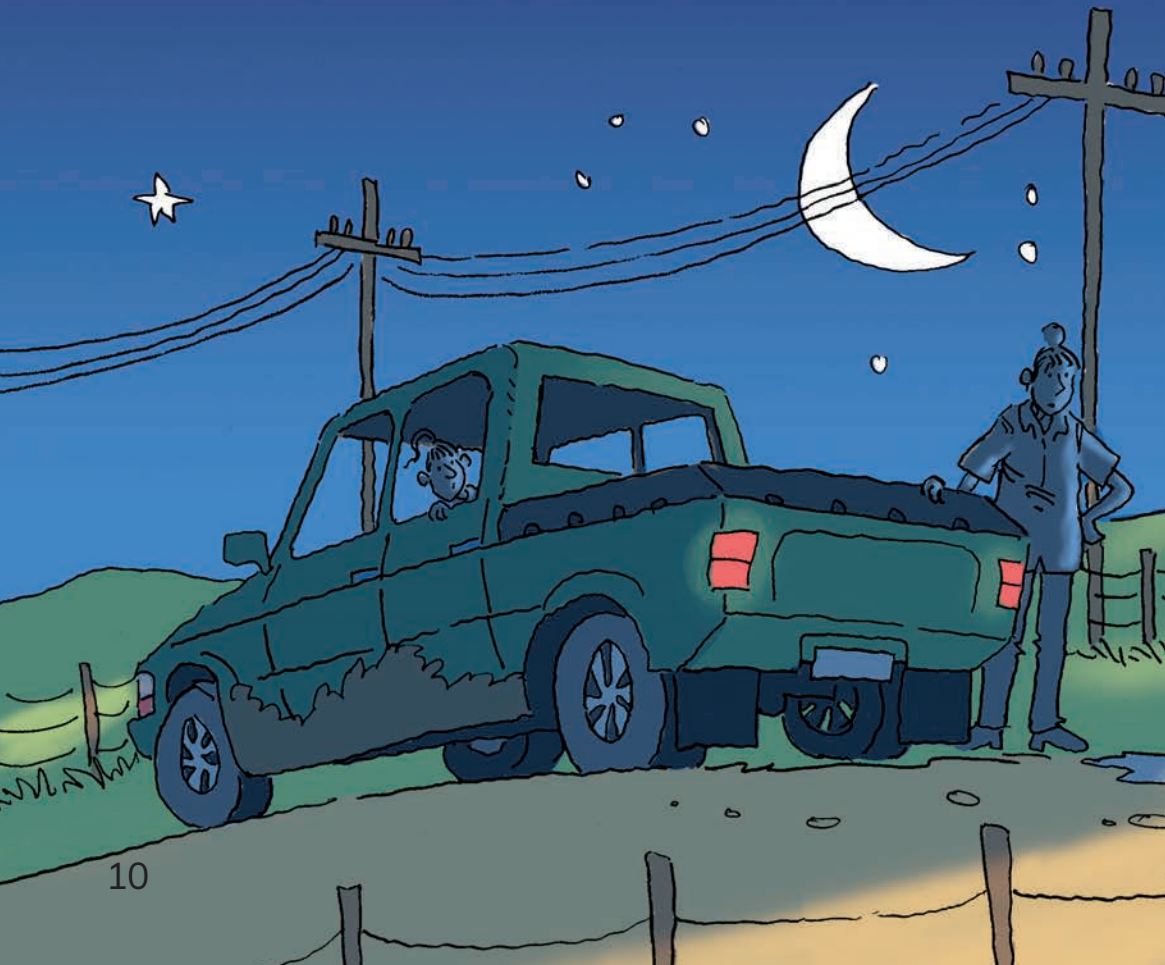
Vahe 2

Mamalie mai 'a e me'alele 'o e tamai 'a Shiloh 'o tu'u 'i he ve'ehala.

"Ko e hoosi," ko e kaila ia 'a e fa'ee 'a Shiloh.

"Ko Sammy!" ko e kaila ia 'a Shiloh.

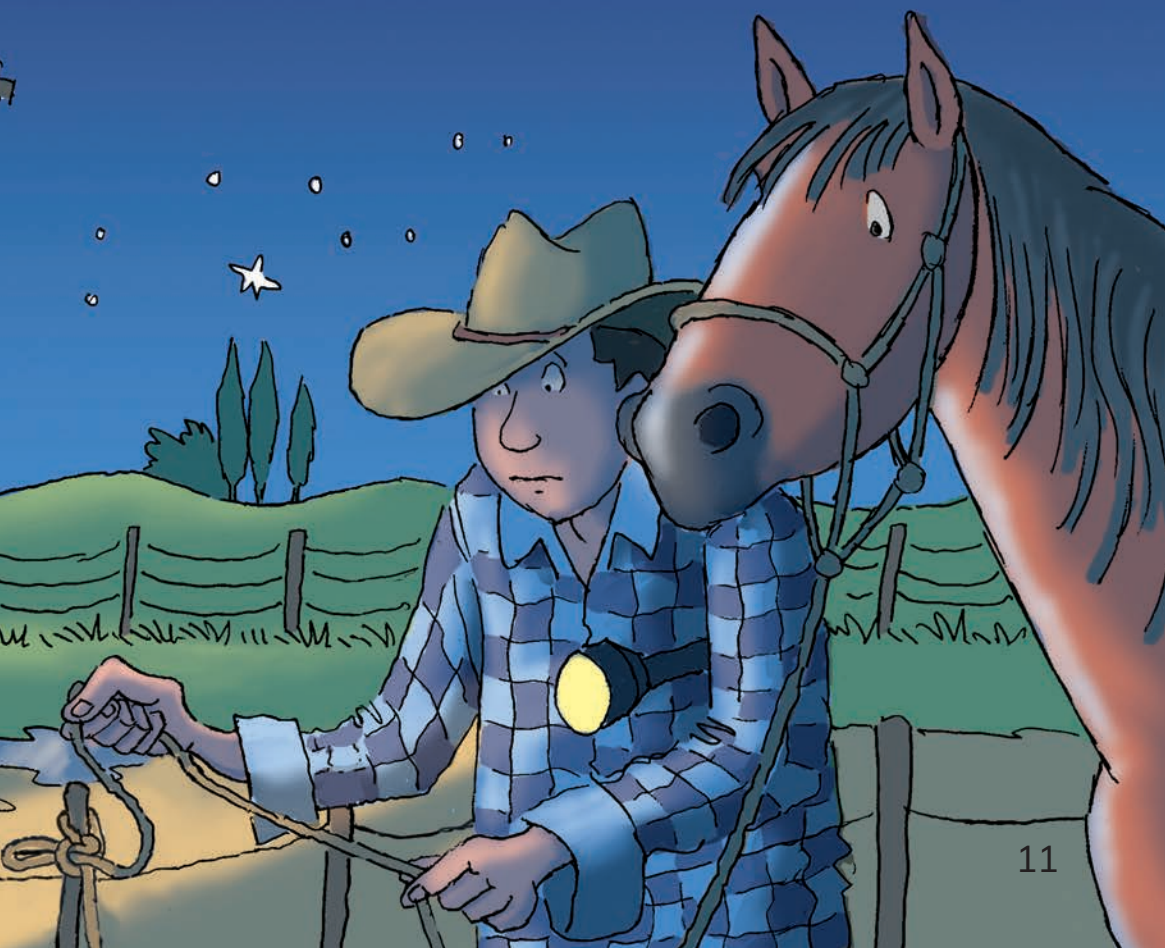
Pea to'o mai 'e Dad 'a e kasa, maea pea mo e leta mei he me'alele. Na'a ne lue mamalie atu ka Sammy ke 'oua 'e ilifia. Na'e fie 'alu atu mo Shiloh ka na'e ta'ofi 'e he'ene fa'ee kae 'oua leva kuo hao 'a Sammy ki he kauhala.

Pea ne taki atu leva 'e Dad 'a Sammy 'o ha'i ki he
'a 'i he kauhala. Na'e kaila atu 'a Shiloh 'aki ha lea
fakanonga ki he'ene hoosi mei he sio'ata.

"Oku lavea Dad!" kaila mai ia 'a Shiloh.

"Oku 'i ai e lavea 'i he'ene va'e mui," ko Dad ia.
"Mahalo na'e ilifia 'i he fana'one pea ne puna ai ha
'a. Mo nofo moua heni ke fakanonga ki ai. Kau 'alu ki
'api ke 'omai 'a e saliate."

Vahe 3

Na'e 'osi matuku 'a e paati fana'one 'a e kaunga'api 'i he hili hono tuku atu 'e Shiloh mo 'ene tangata'eiki 'a Sammy 'i he ki'i loto'ata'ata ofi atu ki honau fale. Ne milimili pe 'e Shiloh pea ne fafanga 'aki 'a e mohuku mo 'ene me'akai 'oku sai'ia taha ai ko e tenipi. Pea ne talatalanoa pe ki ai lolotonga hono faito'o 'e he'ene fine'eiki 'a 'ene va'e na'e lavea kae tohi atu 'ene tamai ki he toketa 'i kolo.

'I he pongipongi hoko ne 'alu atu 'a Shiloh 'o vakai
atu 'a Sammy 'oku lolotonga faito'o mai 'e Dr Pirimi.

"Oku 'ikai ke 'i ai ha fu'u uesia lahi," ko e toketa
ia. "'Oku monū'ia - ko e fanga ki'i mamulu iiki pe
mo e ki'i tuitui si'isi'i pe. Ne mei faingatamaki. Ko e
hoosi hono tolu 'eni kuo u faito'o he pongipongi ni 'o
kau ai mo e fanga monumanu kehe pe kuo nau si'i
uesia angamaheni. 'Ofa ange ke 'i ai ha taha ke ne
fokotu'u ha founa malu ange ke fai ai e fakapa 'one
'i he po'uli.

Vahe 4

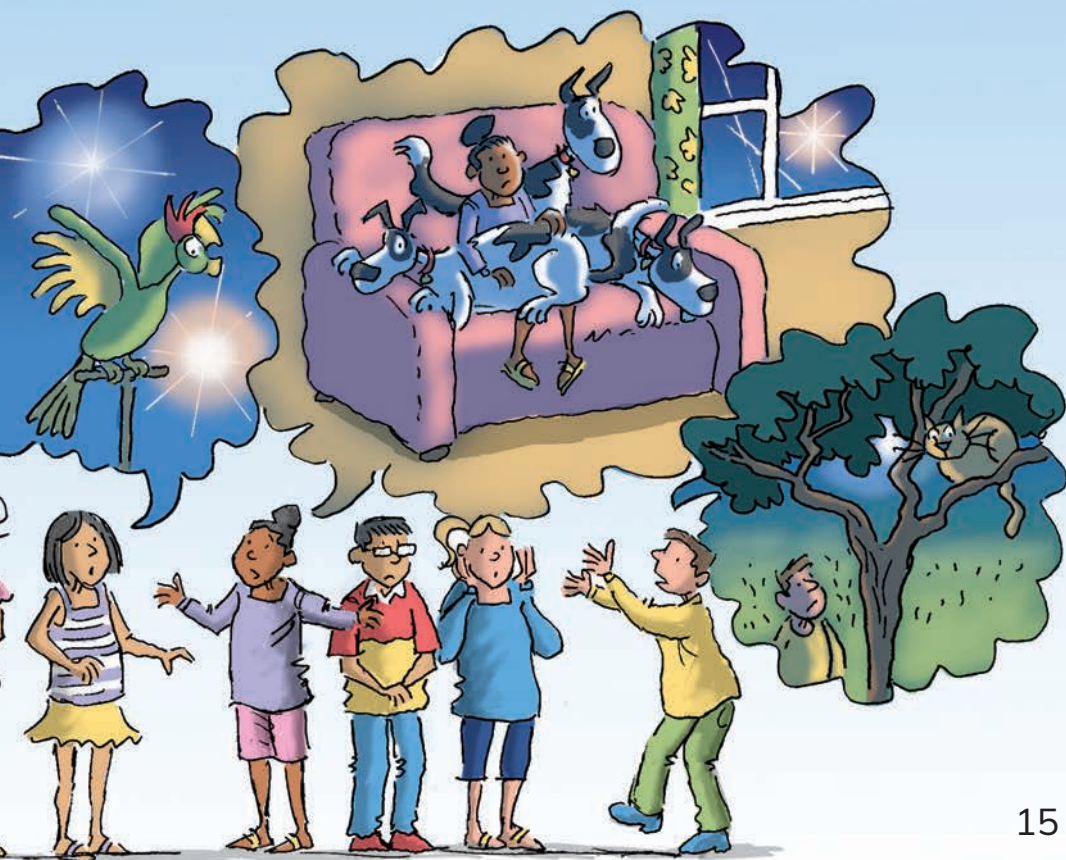
Na'e fakakaukau 'a Shiloh ki he faka'amu 'a Dr Pirini 'i he'ene heka atu 'i he pasi ki he ako 'i he pongipongi koia. Na'e kau 'eni he fo'i heka pasi longoa'a he kau talanoa. Na'e potalanoa'aki 'a e fanau ki he ngaahi fakaloloma, fakafiefia mo e ngaahi me'a fakamamahi na'e hoko he po kimu'a.

Pea ne toe 'asili 'a e talanoa 'i he 'eke atu 'e Mr Kohli ki he Loki 10 ke nau vahevahe mai 'a 'enau a'usia. Ko e lipooti 'uluaki ne fekau'aki moe puha tohi 'a Johnson. Na'e vaia ia 'i he hili 'a e pa 'a e fo'i 'one 'i ai.

Ka ko e vahevahe 'a Shiloh ne fakatupunga ai 'a e fevahevahe'aki fekau'aki moe fanga monumanu ne uesia he fana'one. Ne hola ai e kuli 'a Jamie pea 'oku te'eki ke toe foki atu ki 'api. Ne longoa'a ta'etuku e manupuna 'a Shelly he po katoa. Ne mohe 'a Aroha he sofa mo feinga'i ke nonga 'a 'ene fanga kulii manavahe 'e tolu. Ne kaka 'a Steve he fu'u telie ke 'omai 'a 'ene pusi ke fakafoki ki fale kuo manavahe.

Pea ne fakatokanga'i atu 'e he tamai 'a Jamie 'a e fanga manu kaivao 'oku nau hola atu ki he vao 'i mui honau 'api. Kuo nau ilifia mo kinautolu.

Na'e mei 'i ai 'a e a'usia 'a e taha kotoa fekau'aki moe manavahe 'a e fanga monumanu moe kakai 'i he fana 'one na'e fai. Tokotaha kotoa tuku kehe 'a Johnny Gibson. Na'e pehe he tala ko ia na'a ne fa'o 'a e fo'i 'one he puha tohi 'a Johnson ka na'e 'ikai ke lea ia.

'I he hili 'a e fevahevahe'aki kuo pehe ai 'e Mr Kohli 'oku 'ikai fenapasi 'a e fana'one pea moe fanga monumanu. 'Oku totonu ke fai ha ngaue kiai.

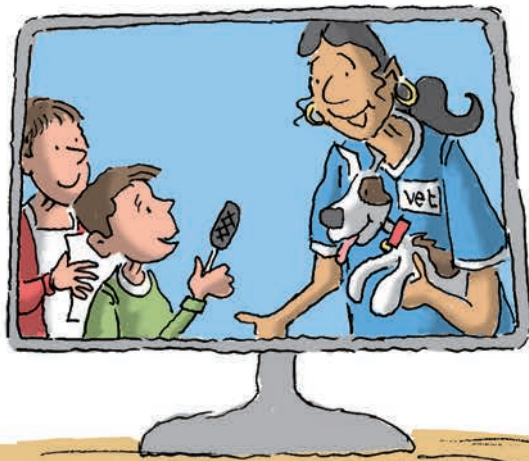
Vahe 5

Ne 'ikai toe tuku ha taimi 'a e Room 10 'I he hili 'a e kai ho'ata kuo fonu 'a e whiteboard 'i he'enau fokotu'u fakakaukau. Kuo nau kamata'i 'a e fo'i palani vahe tolu ke faka'iloa ki he kakai 'a e nunu'a 'o e fana'one ki he fanga manu.

Ko e Kupu A 'oku fakataumu'a ia ki hono faka'iloa ki he kakai 'a e uesia 'oku hoko ki he fanga manu mei he fana'one. Pea ne 'eke ange 'e Mr Kohli ki he fanau fekau'aki mo 'enau fanga manu ne ilifia ke tohi 'a 'enau a'usia.

'I he faka'osinga 'a e uike kuo 'i he uepisaiti 'a e ako 'a e ngaahi fakamatala ni, ko e ngaahi la'i 'ata 'o e fanga manu pea moe vitio faka'eke'eke 'o Dr Pirini.

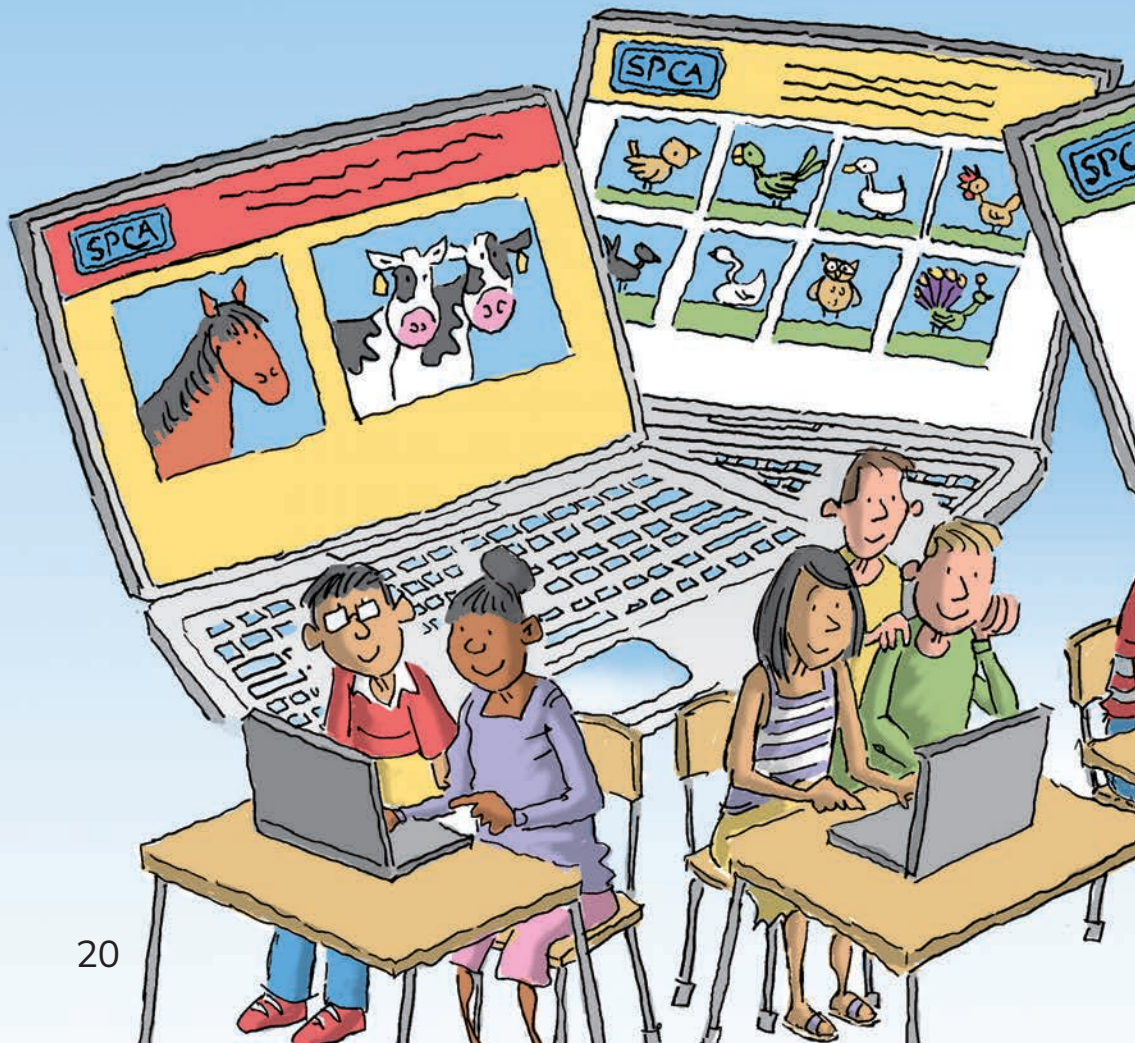
Kuo kamata ke ma'u 'e he ngaahi talanoa ko 'eni 'a e tokanga 'a e kakai 'i he 'ataakai 'o e ki'i ako pea mo mama'o atu.

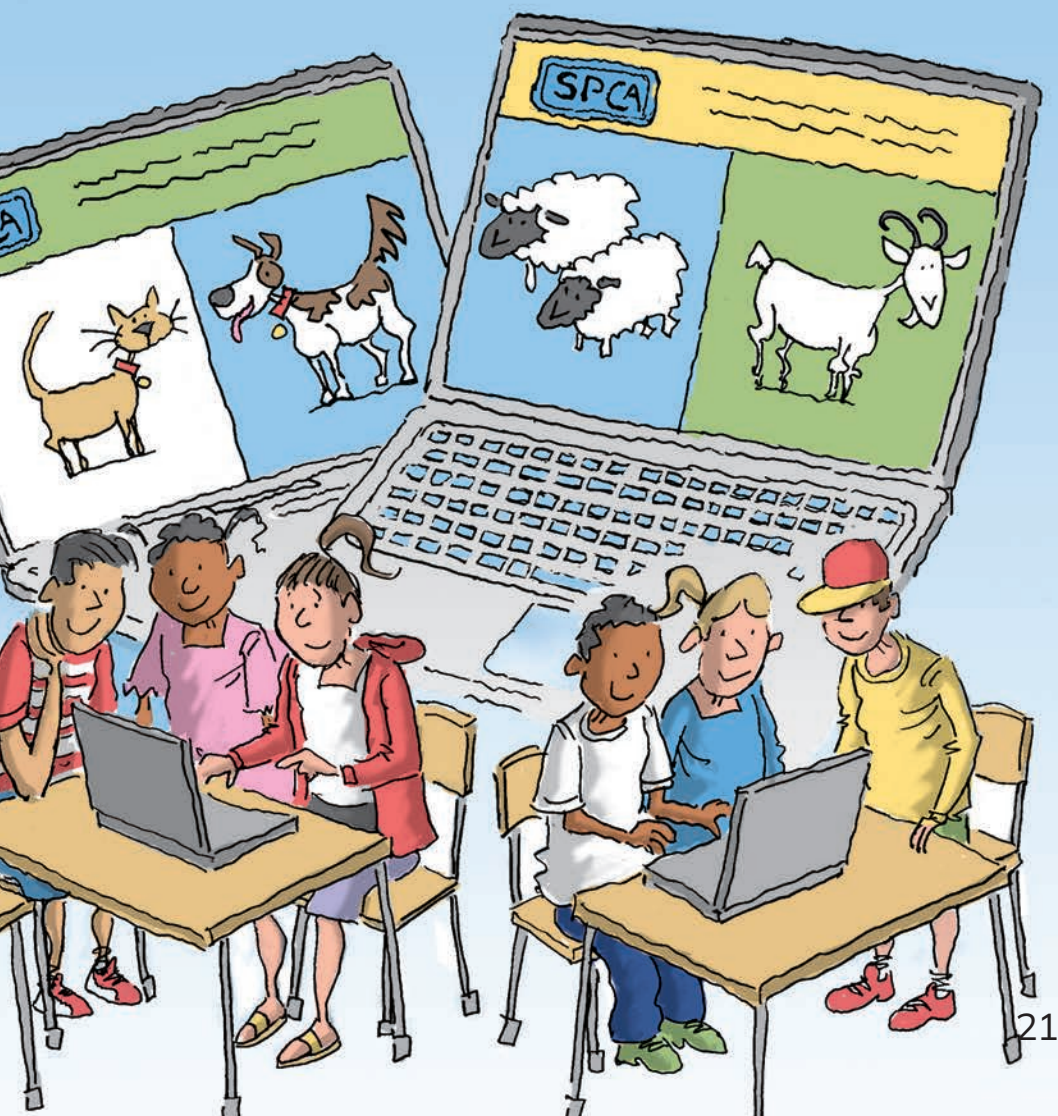
Ko e Konga B ko hono fale'i 'a e kau tauhi manu. 'E tokoni 'eni ki ho'ono tauhi ma'u 'a 'enau fanga manu kenau hao mo malu 'i he taimi 'oku fai ai e fana'one.

Na'e vahevahe'i 'a e kalasi ki he fanga ki'i kulupu iiki. Ne tofu 'a e ki'i kulupu mo hono fokotu'utu'u 'a e palani ma'ae fanga monumanu kotoa pe. 'O fakakau ai 'a e fanga hoosi, pulu, manupuna, kuli, pusi, sipi, kosi, lapisi, kuma, fa'ahinga 'o e ngata pea moe fanga ika tauhi.

'I ho'ono tanaki atu 'a e fakaikiiki ko 'eni ki he uepisaiti ne kamata leva 'a e Konga C. Ko e feinga ke liliu 'a e ki'i kolo 'o kau ai 'a e kau'afonua ke 'oua toe fai ha fana'one 'i honau feitu'u.

Ne pehe ko e konga faingata'a taha 'eni ka na'a nau fehalaaki.

Vahe 6

Ko e ta'u 'eni 'e 15 'a e 'Ofisa kolo 'a Mr Mortill pea kuo ne fo'i 'i hono ui 'e he kakai 'e 'ene ki'i kolo ko e "Kolo 'a e Vale." Ne 'ikai ke toe 'iai 'a e 'akau ni ko e tunipi ka kuo ui 'aki ai pe 'a e kolo.

Ne pusiaki'i 'e Mr Mortill 'a e ki'i kuli ko Bruno mei he SPCA pea 'oku ne ilifia 'i he fana'one. Ko e 'uhinga ia 'ene tali 'a e fakaafe ki he Room 10 ke fanongo ki he fokotu'utu'u ke ta'ofi 'a e fana'one 'i he kolo. Ne loto vekeveke 'a e 'Ofisa kolo.

"Ko e fakakaukau lelei 'eni," ko 'ene lea ia ki he Room 10 'i he hili 'a 'enau ki'i fakataha. Ne pehe 'e Mr Mortill ko e faingamalie 'eni ke 'iloa ai 'a 'ene ki'i kolo 'i ha me'a kehe mei he vale.

"E lava ke hoko 'etau kolo ko e fuofua kolo 'oku tapu ai 'a e fana'one! 'E 'ikai ke toe ui kitautolu ko e tunipi. Te tau hoko ko e kau taki!" ko ia ia.

Pea ne tuhu ki he ki'i fakatata 'a Shiloh na'e fo'u ma'ae ki'i fakataha.

"Ko e fu'u faka'ilonga 'eni ke tu'u he matapa 'a e kolo," ko 'ene lea ia. "Teu 'ave 'a e fakakaukau ko 'eni ki he fakataha fakakolo!" Pea ne fai ia.

Vahe 7

Ko e po fana'one 'eni ka ko e taimi ni kuo kau 'a e kolo kotoa moe faama kotoa he feitu'u na'e tapu ai 'a e fana'one 'i he fonua.

Ko e po Tokonaki pea na'e fiefia 'a Sammy. Ne heka atu 'a Shiloh 'iate ia ki he tafa'aki 'a e vai ke nau sio ki he maama te'elango. Ko e fo'i fakakaukau 'eni 'a e Room 11. Tetee 'a e fanga ki'i maama he funga vai. Kuo 'osi teuteu'i 'e famili kotoa moe kauleka 'a 'enau maama takitaha 'o tukuange ke 'iai ha maama lanu kehekehe.

Ne fiefia ai e taha kotoa. A'u kia Mr McIntyre. Kuo 'ikai ke toe fakatau 'a e 'one 'i he'ene falekoloa he ta'u ni ka ko e fanga ki'i va'akau maama pe. Kuo toe ma'u e kuli 'a Jamie pea na'a nau 'i ai foki.

'I he taki atu 'e Shiloh 'a Sammy ki he ki'i saliote he efiafi koia na'a ne fanongo atu ki he talanoa 'a 'Ofisa kolo Mortill pea moe kau tala fanongonongo mei he televisone.

"Mou tuku kotoa 'eni ma'ae ki'i kalasi ne nau fu'u matu'aki tokanga 'i he ki'i ako 'a e kolo," ko ia ia. "Na'a nau kamata'i 'eni pea 'oku ou faka'amu 'e mafola atu."

Fakamatala moe Fale'i fekau'aki moe Fana'one.

- 'E tokolahi 'a e kakai tenau sai'ia he fana'one ka 'oku uesia ai 'a e tokolahi 'o e fanga monumanu 'i he 'ataakai.
- Ko e ilifia ko e to'onga fakaenatula pe ia 'e 'ikai ke mapule'i 'e ha monumanu. 'Oku mahu'inga ke 'oua teke tautea'i 'a ho'o fanga manu 'i he'enau ilifia.
- Neongo ai pe pe 'oku toki ngofua hono fakatau 'a e 'one 'i he 'aho pe 'e fa he ta'u 'e malava ke ngaue'aki ia lolotonga 'a e ta'u koia ai 'oku mahu'inga ki he kau tauhi manu ke nau mateuteu ki he taimi fana'one kotoa pe 'i ha fa'ahinga taimi.
- Ko e fanga manu 'i he faama tautefito ki he hoosi 'oku nau ilifia ngofua 'i ha le'o lahi pea moe maama malohi pea 'e hoko ai ko ha me'a tenau fakalaveda'i ai kinautolu 'i he 'a moe ngaahi me'a ngaue 'a e faama. Fakapapau'i 'oku malu 'a e 'a 'a ho'o fanga manu ke 'oua na'a 'i ai ha me'a 'e ala lavea ai.
- 'Oku uesia ai foki moe fanga manu kaivao. Faka'ehi'ehi mei he fana'one he feitu'u 'oku ofi ki he nofo'anga 'a e fanga manu 'o hange ko ha vai, 'ulu 'akau 'oku nofo ai 'a e fanga manupuna.
- Ko e founa ki hono malu'i 'a kinautolu 'i he ngaahi taimi pehe ni ko hono tapunipuni 'a e ngaahi luva, toho 'a e puipui, ta ha fasi fakanonga, 'oange ha fanga ki'i me'a va'inga pe fa'u ha fanga ki'i me'a kenau si'i toi kiai ko e fanga ki'i founa 'eni 'e malava ketau tokoni'i ai 'a 'etau fanga monumanu.
- Fehu'i ki ho'o fanau pe kuo faka'ilonga'i mo lesisita 'a e fanga manu pea mo fakafo'ou 'a e ngaahi founa fakafetu'utaki na'a faifai kuo 'iai ha taimi te nau hola ai he fai ha fana'one. Ko hono faka'ilonga'i 'e lahi ange ai 'a e faingamalie ke toe kau fakataha ai moe ia.

'A'ahi ki he spca.nz/kids ke ako fekau'aki mo hono tauhi malu 'a e fanga manu.

